

HERMAN VAN DYCK

NE TAKO,

**Mali
savjetnik
za
pravilno
ophođenje
s
osobama
oštećena
vida**

NEGO OVAKO

**Centar za odgoj i obrazovanje "Vinko Bek"
Zagreb, 1997.**

Zahvaljujemo gospodinu Hermanu van Dycku što nam je dopustio da prevedemo i tiskamo njegov Mali savjetnik.

SADRŽAJ

Na ulici i u prometu

Prelaženje ulica	7
Uporaba javnih prometnih sredstava	8
Kako najbolje voditi	10
Nogostup i stepenice	12
Nepoželjni “anđeo čuvar”	14

Opće upute

Kako pokazati sjedalo	15
Gdje je “tu”, a gdje je “tamo”	17
Gdje je moj kaput?	18
Bez tabua	19

Za ugodan susret

Bez zagonetki	22
Slijepi mogu sami odlučivati o sebi	24
Na odlasku	26
Kada i kako nešto opisujemo	28
Odlazak u kupovinu	29
U WC-u	30

Pri dužem kontaktu

Kako slijepoj osobi čitati naglas	32
Urednost i točnost	34
Zaključna riječ	36

Predgovor

U Vašoj obitelji nema slijepa ili visoko slabovidne osobe, a ni u krugu Vaših prijatelja i poznanika nema nikog s teško oštećenim vidom? Utoliko bolje! Ipak pročitajte ovaj mali savjetnik jer biste možda već sutra, za mjesec dana ili kasnije mogli na cesti, nekom skupu ili u restoranu sresti muškarca ili ženu s bijelim štapom.

Vjerojatno biste rado pomogli, ali se ne usuđujete jer ne znate kako. Ili ćete možda spontano pomoći slijepoj osobi, ali tako nespretno da ćete, unatoč najboljoj namjeri, postići suprotan učinak.

Poslužite se stoga ovim malim savjetnikom. On nije sveobuhvatan, ali će Vam pomoći da učinkovito, pravilno i prije svega na ljudski način pomognete onima koji trebaju Vašu pomoć.

Pomoć pružena ljubazno i u pravom trenutku može biti dragocjeno iskustvo za obje strane, a može čovjeka i usrećiti. Ako ovaj mali savjetnik može tome pridonijeti, ispunio je svoju zadaću.

H. van Dyck

NA ULICI I U PROMETU

Slijepi: “Što se događa??? Ali ne, ja uopće ne želim prijeći ulicu!”

Prelaženje ulica

Trebalo bi biti zlatno pravilo pitati slijepog želi li pomoć, prije nego što se nešto učini za njega. Na taj se način poštuje njegova osobna sloboda.

Ovo pravilo ima i jedan praktičan razlog. Za ilustraciju, evo jednog primjera. Dok čekam na rubu pločnika, često mi se dogodi da me netko uhvati za ruku i počne vući na drugu stranu ulice, a da od nepoznatog "dobročinitelja" nisam čuo ni glasa. Kad mu objasnim da nisam želio prijeći ulicu, već samo čekam tramvaj, može se dogoditi da se moj nepoznati pomoćnik toliko iznenadi da me, promucavši neku nespretnu ispriku, ostavi nasred ulice. Čovjeku ne preostaje ništa drugo, nego da se pokuša živ i zdrav vratiti natrag na pločnik.

Stoga pitajte: "Mogu li Vam pomoći prijeći ulicu?" Ako je odgovor potvrđan, jednostavno recite: "Uхватite me, molim Vas, pod ruku pa ćemo ulicu prijeći zajedno." Upozorite slijepu osobu koju vodite kada treba sići s pločnika, a kada se treba uspeti na njega.

Uporaba javnih prometnih sredstava

Ljudi najčešće pomažu osobama oštećena vida prilikom ulaznja u tramvaj, autobus ili vlak. Može se, međutim, dogoditi da slijepi zbog bezobzirnog guranja "slijepih" videćih ljudi prilikom ulaznja budu jednostavno gurnuti ustranu. Na svu sreću, to se ipak rijetko događa.

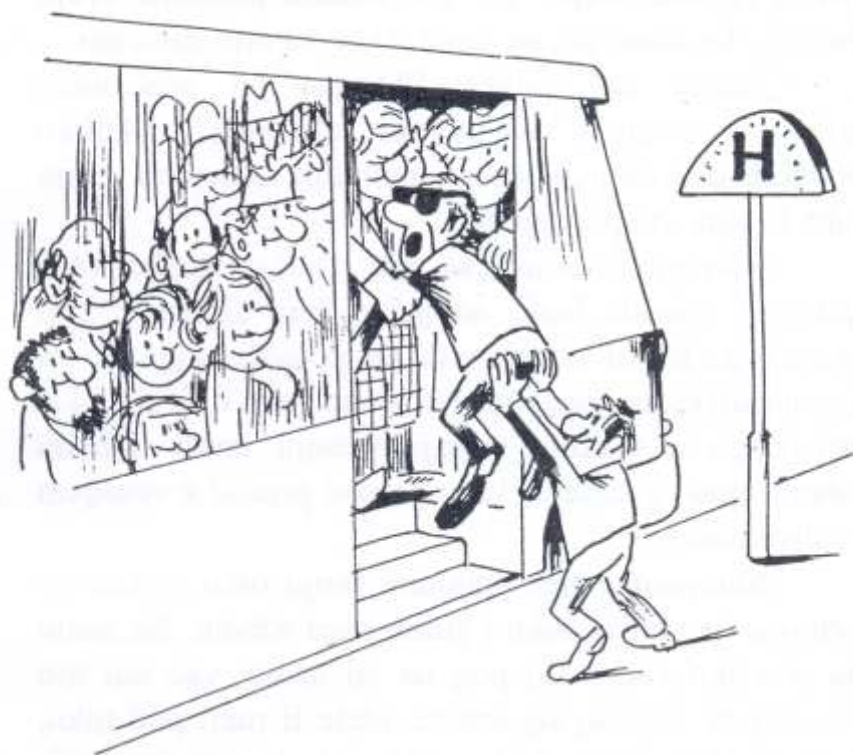
No pomoć, iako dobronamjerna, često je tako nametljiva ili je nudi toliko ljudi odjednom da slijepog uvuku u prometno sredstvo kao vreću, umjesto da mu daju mogućnost da uđe kao svaki drugi putnik. I pri izlaženju rezultat je često drukčiji od namjere - slijepog tako čvrsto drže sprijeda i straga da ima velikih teškoća pri izlaženju. Čak i uz najbolju namjeru, takva je pomoć suvišna.

Slijepi koji putuje sam zna se koristiti tramvajem, vlakom ili autobusom. Dovoljno je da ga dovedete do vratiju prevoznog sredstva i ruku mu stavite na rukohvat. Slijepi ima zdrave noge i može ulaziti u prometna sredstva, odnosno izlaziti iz njih kao svaki drugi putnik.

Prilikom izlaženja mu isto tako pokažite rukohvat te ga pustite da sam izađe.

Ako ulazite ili izlazite zajedno, onaj koji vodi uvijek je sprijeda kako bi slijepom mogao pokazati rukohvat ili mu ponuditi svoju ruku, upozoravajući ga pritom na visinu stepenica.

Prilikom ulaženja u automobil slijepog treba dovesti do otvorenih vratiju, jednu mu ruku položiti na njihov gornji rub, dok njegova druga ruka, radi orijentacije, prvo dodiruje krov automobila, a potom sjedište. To je sva pomoć koju slijepi očekuje od Vas.

Kako najbolje voditi

Može se dogoditi da se vozite s osobom oštećena vida u istom prometnom sredstvu i da silazite na istoj stanici, ili da na ulici opazite slijepog kako se polako kreće zbog gustoće prometa, prepreka na putu ili jednostavno zato što dobro ne poznaje okolinu. Nikad ne oklijevajte, već mu odmah ponudite svoju pomoć. To, naravno, ne znači da se morate nametati.

Recite na primjer: “Moram na željeznički kolodvor, mogu li Vas povesti dio puta?” Ukoliko dobijete potvrđan odgovor, ponudite slijepom svoju ruku i nastavite put zajedno.

Nemojte, molim Vas, biti razočarani ako Vaša ljubazna ponuda bude odbijena. Ima slijepih koji svoju neovisnost cijene više od pomoći, koja bi im znatno olakšala situaciju. Ne znam jesu li ti slijepi u pravu, no u svakom slučaju trebaju imati slobodu izbora. Ipak, većina će vašu pomoć primiti s veseljem i zahvalnošću.

Slijepom uvijek ponudite svoju ruku. Nikad ga nemojte hvatati za ruku i gurati pred sobom. Ne samo da je teško voditi slijepog na taj način, već mu tim oduzimate osjećaj sigurnosti. Idete li ruku pod ruku, dovoljno je reći: “Sad idemo lijevo (odnosno desno).”

Slijepi osjeća pokret i automatski Vas slijedi. Prilikom prolaženja kroz vrata ili uske prolaze, vodič ide uvijek naprijed. On drži slijepog za ruku i vodi ga iza sebe pazeći da razmak između njih bude dovoljno velik.

Nogostup i stepenice

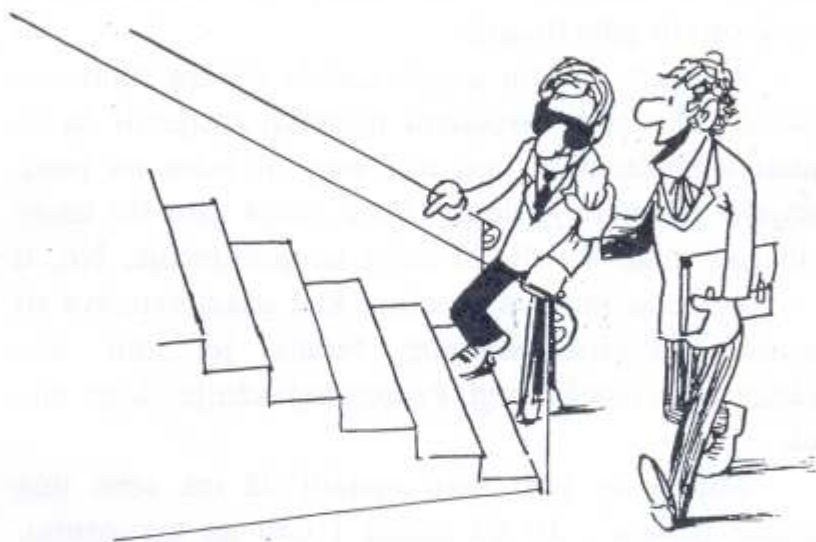
Kad se penjemo na nogostup ili silazimo s njega na cestu, dovoljno je reći da idemo gore, odnosno dolje. Ako češće vodite istu slijepu osobu, dobro je dogovoriti neki znak, npr. lagani stisak ruke. Nije potrebno zaustavljati slijepog kako bi svojim bijelim štapom opipao rub nogostupa.

Uspinjete li se ili silazite stepenicama sa slijepom osobom, recite: “Pazite, stepenice se uspinju (odnosno silaze)”, a potom mu pružite ruku i krenite.

Slijepi čovjek osjeća se ugodnije ako se drugom rukom može lagano pridržavati za rukohvat. Recite mu: “Rukohvat je na Vašoj desnoj (ili lijevoj) strani”, i položite mu ruku na nj. Svakako ga upozorite na početak, odnosno kraj stepenica. Ako slijepog ne kanite pratiti dalje po stepenicama, pokažite mu rukohvat na već opisani način.

Nije potrebno prethodno brojati stepenice da biste slijepom rekli koliko ih je. U brzini se lako zabuniti. Slijepi koji se samostalno kreće zna prepoznati svojim štapom gdje je kraj stepenica. Ako ste preuzeli vodstvo, također nemojte gubiti vrijeme na brojanje stepenica, već slijepog radije upozorite na posljednju stepenicu.

Ako se može birati između običnih i pokretnih stepenica, izbor uvijek prepustite slijepoj osobi. Na pokretne stepenice slijepog treba uvijek izričito upozoriti.

Nepoželjni “anđeo čuvar”

Sve što se govori ili piše o slijepim osobama ili njihovoj težnji za neovisnošću može lako dovesti do toga da neki ljudi - iz poštovanja prema toj neovisnosti - oklijevaju ponuditi svoju pomoć čak i onda kad vide slijepog u neprilici na cesti, na željezničkom kolodvoru ili gdje drugdje.

No, zato su mu poput anđela čuvara stalno za petama kako bi u kritičnom trenutku spriječili da se sudari s predmetom koji mu stoji ili ležni na putu. Zacijelo namjera je dobra. Prije svega zato što takav pomagač misli da slijepi ništa ne primjećuje. No, u mnogim situacijama, a posebice kad izlazi van, sva su preostala osjetila slijepog budna jer mu ona nadoknađuju oštećen vid. Pritom najvažniju ulogu ima sluh.

Slijepi će zato brzo opaziti da iza sebe ima “anđela čuvara”. To ga smeta i čini ga nervoznim, tako da dobro zamišljena pomoć postaje neučinkovita. Stoga nikad ne oklijevajte ljubazno ponuditi svoju pomoć. No, isto tako ni u kom slučaju nemojte igrati ulogu anđela čuvara.

OPĆE UPUTE

Kako pokazati sjedalo

Postoji jedno veoma rašireno, ali i ništa manje pogrešno mišljenje da slijepom u svakoj prilici što je moguće brže treba ponuditi sjedalo. U tramvaju, vlaku ili autobusu to je svakako umjesno jer slijepi u slučaju naglog kočenja ne može uvijek dovoljno brzo naći uporište. To općenito vrijedi za sve starije ljude, a posebice za starije slijepce ljude.

I ovdje primijenite zlatno pravilo - ponudite sjedalo, no slijepom prepustite odluku hoće li ga upotrijebiti ili ne.

Međutim, čak i tako jednostavna stvar kao što je pokazivanje sjedala može ponekad postati složena. Često jedna, dvije ili više osoba istovremeno nastoje pomoći. Slijepog okreću, guraju, drže za jednu ili obje ruke dok ga konačno ne uguraju na sjedalo.

To, međutim, može biti veoma jednostavno. Položite ruku slijepog na naslon i recite: "Ovdje je slobodno sjedalo, a ovo je njegov naslon", i slijepi će odmah shvatiti gdje je sjedalo te bez teškoća sjesti. Isto tako možete ruku slijepog položiti na oslonac za ruku naslonjača i reći: "Sjedalo je na Vašoj desnoj strani." Slijepi će pomoću opipa brzo ustanoviti točan položaj ponuđenog naslonjača.

Gdje je “tu”, a gdje je “tamo”

Nikad nemojte slijepom reći: “Tamo je stolica” ili “Na stolu, tamo otraga” ili “Tamo naprijed je bicikl naslonjen na zid”, pokazujući pritom u određenom smjeru. Takvi podaci imaju vrijednost za one koji vide, ali ne i za slijepce.

Recite radije: “Pred vama je stolica”, “Metar iza Vas nalazi se mali stol” ili “Otprilike deset metara ispred Vas naslonjen je bicikl na zid.” Za stolom možete, na primjer, reći: “Vaša je čaša lijevo pred Vama” i “Pepeljara je pored Vaše desne ruke.” Dotični predmet možete i lagano dodirnuti kako bi ga slijepi mogao pronaći po zvuku. Ako mu čašu dodajete u ruku, recite mu gdje je može odložiti. Na primjer: “Lijevo od Vaše stolice je stolić.”

Gdje je moj kaput?

Na sastancima, u vlaku ili restoranu često pomažemo slijepom skinuti kaput i uzimamo mu šešir i prtljagu uz ove riječi: "Dođite, pomoći ću Vam!" I - kaput, šešir ili prtljaga za tili čas nestanu! Ponovo ih naći može biti težak zadatak jer vlasnik često ne zna koje su boje njegove stvari. Stoga je bolje pustiti slijepu osobu da svoje stvari same odlože. Ukoliko ipak želite slijepom pritom pomagati, recite: "Vaš kaput visi na prvoj kuki pored vrata", a ako ste u vlaku: "Vaša prtljaga je u mreži iznad Vas."

— “Pogledajte, kako Vam se sviđa ova lijepa boca?”

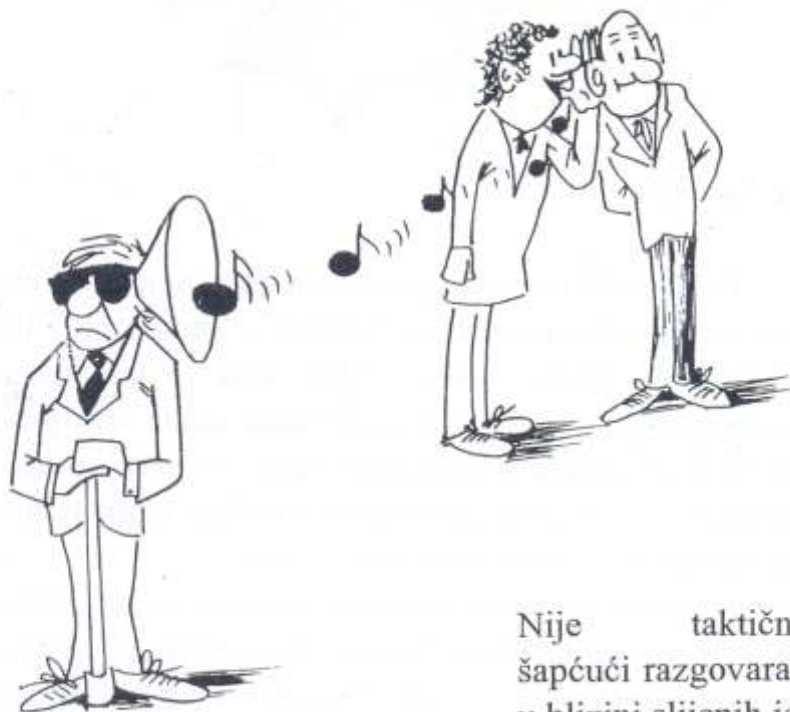
Bez tabua

— U razgovoru sa slijepim čovjekom mnogi se ne usude rabiti riječi kao što su “vidjeti”, “promatrati” ili riječ “slijep”. Radije kažu: “Moj stric je također... ovaj, ovaj... tako...” ili “Moja je baka imala isto to.” Ako ipak pogriješe i upotrijebe riječ “vidjeti”, može se dogoditi da se potpuno smetu i počnu ispričavati: “Oh, oprostite... nisam to mislio...” itd.

— A slijepi su i sami ponekad spremni za prigodne šale na svoj račun! Riječ “slijep” izgovaraju i slušaju kao i svaku drugu, a riječ “vidjeti” i slične riječi upotrebljavaju u govoru kako bi objasnili svoj poseban način gledanja: mirisom, pipanjem i slušanjem. “Čitao sam tu knjigu” (na brajici ili slušao zvučnu knjigu).

“Vidio sam lijep predmet” (osjetio, opipao). “Da, vidio sam taj kazališni komad” (čuo).

Slijepom možete, stoga, bez ustručavanja reći: “Želite li to pogledati?”, stavljajući mu istovremeno u ruku staklenku, komad odjeće ili što drugo. Ako razgovor to zahtijeva, riječi kao što su “slijep” ili “sljepoća” upotrebljavajte bez straha.

Nije taktično šapćući razgovarati u blizini slijepih jer oni zasigurno veoma dobro čuju.

No, veoma je netaktilno pitati: “Slijepi ste?... Potpuno slijepi?... Dakle, Vi baš ništa ne vidite?... O, to je strašno!... Tako ste rođeni?... Je li vam to zbog bolesti ili nesreće?” itd.

Uvijek imajte na umu da su slijepi slijepi, ali ne i gluhi i da najčešće neće prečuti primjedbe poput ove: “To je najgore od svega što se može dogoditi”, ili “Slijep? Radije mrtav!” Naravno da vi o sljepoći možete misliti što hoćete, no sami slijepi obično o tome posve drugačije razmišljaju.

ZA UGODAN SUSRET

“Pogodi tko sam”

Bez zagonetki

Događa se da na cesti, u vlaku ili pri kakvom susretu netko potapša slijepog po ramenu i kaže: “Dobar dan, gospodine XY, kako ste?”, ili još gore: “Pogodite tko sam!” Slijepi ljudi u pravilu dobro pamte glasove, ali je ipak previše od njih očekivati da prepoznaju glas koji često ne čuju, i to u trenutku kad se moraju koncentrirati na druga opažanja.

Ukoliko niste član obitelji ili dobar znanac, dakle netko čiji glas slijepi može odmah prepoznati, recite neusiljeno: “Dobar dan, gospodine XY, ja sam Z.”

Kako će slijepi znati da je
Vaš pozdrav upućen njemu?

Ako je od Vašeg zadnjeg susreta sa slijepim proteklo mnogo vremena ili je zaboravio Vaše ime (lakše se pamte lica nego imena), ukratko mu objasnite tko ste, npr. ovako: “Sigurno se sjećate, mi smo se već sreli tamo i tamo.”

Nema nikakvog smisla slijepu osobu pozdravljati klimanjem glave ili pokretom ruke kao što se pozdravljaju ljudi koji vide. No, i slijepi se veseli ako ga se u sve uključuje i ako može sudjelovati u normalnom životu. Klimanje glavom i gestikuliranje može se lako zamijeniti s par ljubaznih riječi: “Dobar dan, gospodine X, ja sam poštar.”

Slijepi mogu sami odlučivati o sebi

Nerijetko se događa da slijepi koje netko prati čuju ovakve rečenice: “Gospođo, želi li gospodin nešto popiti?” ili “Gospođice, može li se gospodin sam potpisati?” ili “Poštovana gospođo, želi li gospodin sjesti?” Umjesto direktnog obraćanja slijepom, govori se pratiocu. Jednom je jedna dama u takvoj prilici odgovorila: “Slobodno pitajte mog muža, on uopće nije opasan.”

Ljudi su toliko naviknuti na kontaktiranje očima da se osjećaju nesigurnima kad ono izostane pa se radije obraćaju pratitelju. To je razumljivo, ali nije umjesno. Takav postupak prema slijepom stavlja slijepog i njegovog pratitelja u odnos sličan odnosu štíćenika i staratelja.

Želite li slijepog nečim ponuditi, oslovite ga imenom ako ga znate, a ako mu ne znate ime, lagano ga dodirnite kako bi znao da se obraćte baš njemu, pogotovo ako se nalazi u skupini ljudi. Pritom nemojte zaboraviti nabrojiti različite mogućnosti izbora, npr.: “Gospodine X, želite li piće, kolač ili što drugo?” Ono što je izabrao stavite zatim pred njega da lakše dohvati ili mu dajte u ruku. Nemojte mu, međutim, nikada pružiti pladanj s više čaša jer postoji opasnost da će uzimajući jednu čašu srušiti druge.

Na odlasku

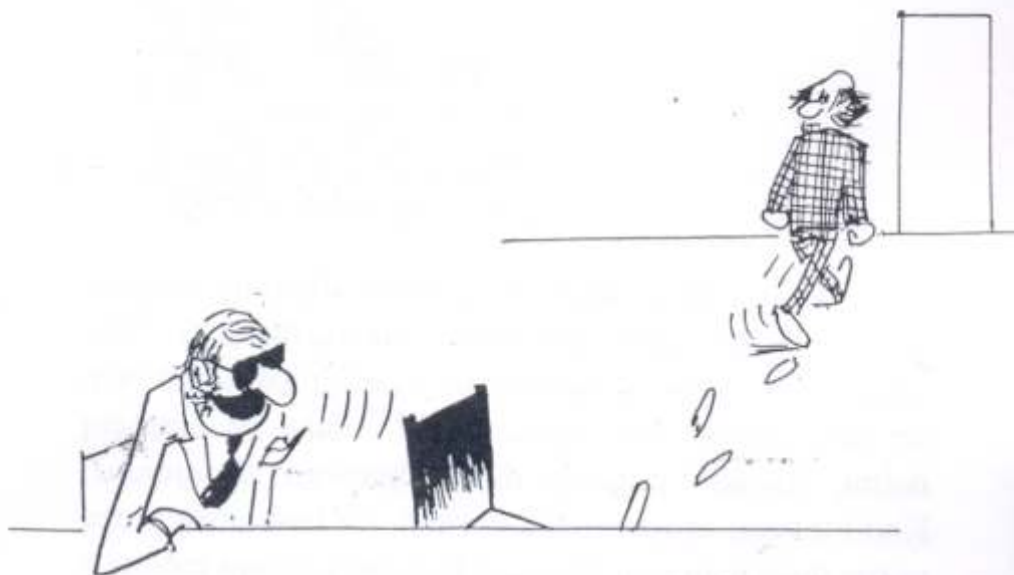
Možda vam se već dogodilo da se obraćate nekom tko više nije nazočan. Vjerojatno ste se nasmijali svojoj rastresenosti. Kod slijepog je to, naravno, drugačije.

Ako se nalazi u bučnoj ulici, u sobi pokrivenoj tepihom u kojoj još svira i glazba, u bučnom lokalu ili u velikoj skupini ljudi u kojoj se razagovara, slijepom je nemoguće znati je li njegov sugovornik još uvijek tu. Može se, dakle, lako dogoditi da osoba oštećena vida govori praznoj stolici. Kad nakon nekog vremena to opazi, sigurno se ne osjeća ugodno.

Dajte uvijek svom slijepom sugovorniku do znanja da odlazite, a isto tako neki znak da ste se vratili. Ako propustite učiniti ovo potonje, može se dogoditi da Vaš partner sjedi kraj vas bez riječi pretpostavljajući da se još niste vratili.

Imajte uvijek na umu da sa slijepom osobom morate komunicirati riječima; ni najljubazniji osmijeh kao ni klimanje glavom njoj ne znače ništa.

“Da, a sad bih Vam još želio reći da...”

Kada i kako nešto opisujemo

Mnogi ljudi drže da prateći slijepog čovjeka moraju stalno nešto govoriti. Oni razmišljaju: “Ne budem li govorio, on neće znati jesam li još tu” ili “On se inače neće imati čime baviti”. Iako je namjera dobra, suvišno pričanje može djelovati zbunjujuće. Kao i u svim drugim razgovorima, i u ovome se može mirne duše napraviti stanka. Osim toga slijepi računa s tim da ga nećete ostaviti a da mu to ne kažete.

Iako slijepi okolinu ne može vidjeti, on je poznaje bolje negoli pretpostavljate jer si je putem drugih ošjetila može dobro predstaviti. Želi li slijepi podroban ili samo površan opis ljudi, okoline ili predmeta, brzo ćete to primijetiti. No, nikakve opise nemojte mu nametati.

Veoma je dobro, naprotiv, spontano skretati slijepom pažnju na neobične stvari, kao npr.: “Pokretne stepenice danas ne rade”, čak i onda kad ih tog časa ne namjeravate uporabiti. Ili: “Na ovom je uglu nova prodavaonica odjeće.” Takve informacije mogu slijepom jednom biti od koristi.

Odlazak u kupovinu

Ako čovjeku oštećena vida pomažete pri ulasku u dućan, odvedite ga do prodavača ili prodavačice, koji će mu rado dalje pomoći. Imate li nešto više vremena, otpratite ga do željenog odjela.

Ako slijepi točno zna što želi, obaviti će kupovinu bez odgađanja. No, želi li prvo vidjeti što se sve prodaje, položite pred njega razne predmete kako bi ih mogao opipati. On će na taj način steći dobru sliku o njihovom obliku, veličini i kvaliteti te odabrati ono što želi. Opišite mu boju, uzorak itd. Možete mu, na primjer, bez ustručavanja reći: "Ako smijem primijetiti, ta vam boja uopće ne pristaje!"

Ako Vam slijepi pri plaćanju ne napomene vrijednost novčanica koje Vam predaje, recite mu: "Dali ste mi sto kuna." Slijepa osoba obično dobro zna koju novčanicu daje, no zabuna nije posve isključena, stoga je bolje izbjeći neugodnosti. Preporučljivo je da slijepom čovjeku prilikom plaćanja ili mijenjanja novca izborojite novac u ruku, čime ćete ga poštediti razvrstavanja novca, posebice sitniša.

U WC-u

Slijepi su zahvalni za pomoć - u svakoj prilici.

Da, dobro ste pročitali, i čovjek oštećena vida mora ponekad potražiti WC. Ako Vas zamoli da mu pritom pomognete, ne ustručavajte se, već mu pomognite misleći na to kako tek njemu mora biti neugodno.

Ako ste istog spola i nalazite se na javnom mjestu, možete u WC ući zajedno ili za pomoć zamoliti osoblje. Ukoliko postoji i pisoar i zatvoreni WC, prepustite izbor slijepoj osobi. Ako odabere pisoar, ukratko joj opišite kako izgleda.

Prije upotrebe WC-a provjerite je li čist i pokažite slijepoj osobi gdje se nalaze papir i ispirać. Ako je imate vremena pričekati, pokažite joj i gdje su umivaonik, sapun i ručnik, odnosno sušilo za ruke. Ako je potrebno, ne ustručavajte se reći: "Ručnik je prljav i bilo bi bolje da upotrijebite svoju maramicu."

Budite pritom veoma taktični, kao što biste i sami željeli da drugi budu prema Vama, i nemojte čekati u neposrednoj blizini WC-a. Sve bi to trebalo biti samo po sebi razumljivo, ali u praksi nije uvijek tako.

Ako je slijepa osoba drugog spola, zamolite za pomoć nekog od osoblja ili koju nazočnu osobu istog spola. U slučaju da nikog ne nađete, ponašajte se kao što je već navedeno.

PRI DUŽEM KONTAKTU

Kako slijepoj osobi čitati naglas

Iako mnogi izumitelji rade na proizvodnji upotrebljivih čitaćih aparata za slijepce, proteći će vjerojatno još nekoliko godina prije nego postanu ne samo upotrebljivi, nego i financijski dostupni. Do tada će slijepi biti ovisni o čitanju drugih. Samostalno čitanje na brajici ili pomoću zvučne tehnike, koje je doduše veoma rašireno, samo djelomično rješava taj problem.

Ako se radi o osobnim pismima, službenim spisima ili financijskim dokumentima, ovisnost o videćem čitaču može biti veoma neugodna. Takvi se tekstovi trebaju čitati obzirno i diskretno. Općenito, čitati treba polako i razgovjetno.

Najprije pogledajte je li na omotnici naveden pošiljatelj. Možda bi ime pošiljatelja navelo slijepog da, zbog raznoraznih okolnosti, zamoli nekog drugog da mu pročita pismo.

Nikad ne otvarajte pismo bez izričitog dopuštenja slijepo osobe. Ako se radi o financijskim pitanjima, a to s omotnice nije vidljivo, napomenite to prije no što počnete čitati. Prije čitanja osobnog pisma navedite ime pošiljatelja. Na temelju toga slijepi može odlučiti želi li da mu Vi pročitate pismo.

Nikad nemojte sami pročitati pismo pa potom reći: "To je od toga i toga, tu piše to i to", ili "To je reklama", a da niste naveli o kakvoj se reklami radi.

Svoje komentare i primjedbe na račun sadržaja ili pošiljatelja radije izostavite osim ako se od Vas to izričito ne zatraži. Imajte uvijek na umu da čitate *samo umjesto* slijepog ili slabovidnog čovjeka.

Pri čitanju općenito, a posebice ako se radi o novinama i časopisima, nije važno što se Vama čini zanimljivim, važnim ili zabavnim. Čitajte jednostavno sve naslove, a Vaš će Vam slijepi prijatelj već reći što bi rado čuo u cijelosti. Ne prekidajte čitanje povcima ili komentarima jer to veoma smeta.

Urednost i točnost

Urednost i točnost su dvije vrline koje danas vjerojatno više nisu tako raširene, ali su za ljude oštećena vida veoma značajne. Postoji jedno osnovno pravilo, koje treba uvažavati ako se želi poštivati neovisnost slijepih ljudi: svaka stvar mora stajati na određenom mjestu da bi je osoba oštećena vida mogla u svakom trenutku tamo naći. Stavite, dakle, svaku stvar ponovo tamo odakle ste je uzeli. Ne znate li gdje je to bilo, pitajte slijepu osobu ili joj dajte da sama vrati predmet na njegovo mjesto.

To je veoma važno za one slijepce koji sami stanuju, putuju ili koji su zaposleni.

Pazite da kućna ili sobna vrata budu uvijek potpuno otvorena ili zatvorena. Poluotvorena vrata za slijepog mogu biti opasna prepreka. Vrata ormara moraju uvijek biti potpuno zatvorena.

Ne ostavljajte kante, metle, košare za smeće i slične predmete na mjestima kuda slijepi često prolaze.

Točnost ima veliku važnost pri sastancima i posjetama. Kad ne vidite i nemate si čime prikratiti vrijeme čekanja, minute mogu biti beskonačno duge. To uzrokuje nepotrebnu nervozu i napetost.

Zaključna riječ

Stigli smo da kraja našeg malog savjetnika koji nema pretenzija da bude sveobuhvatan. No, budete li se pri sljedećem susretu s nekim “iz svijeta slijepih” osjećali manje neugodno ili nesigurno, onda je on usprkos tome postigao svoj cilj. Uostalom, taj svijet slijepih uopće ne postoji. Oni žive u Vašem svijetu, u našem svijetu, usprkos tome što žive i doživljavaju ga na temelju datih im sredstava i mogućnosti drugačije od svoje videće subraće.

I još par riječi za kraj... Tu i tamo se čuje: “Pokušao sam jednom pomoći nekom slijepom čovjeku, no on me neljubazno odbio. Drugi put mi se to neće dogoditi.” Tako nešto može se stvarno jednom dogoditi. Ljudi oštećena vida su, na kraju krajeva, ljudi kao i svi drugi, obdareni vrlinama, ali i puni mana. I, ruku na srce, nije li Vas baš nikad videća osoba kojoj ste se ljubazno obratili grubo i netaktično odbila? Zahvalnost kojom većina slijepih prihvaća Vašu pomoć učinit će da zaboravite *to jedno* loše iskustvo.

“Ono najvažnije oku je skriveno i samo se srcem može vidjeti.”

(A. de Saint Exupery)

Herman van Dyck,

prema čijoj ideji je sastavljena ova brošura, i sam je slijep. On nam pokazuje da bi naši kontakti sa slijepima mogli biti veoma jednostavni ako bismo se držali nekih osnovnih pravila.

Herman van Dyck je predsjednik i osnivač Nacionalnog saveza slijepih ratnih veterana Belgije i predstavnik svih slijepih Belgije u dva državna povjerenstva za invalide.